

SAMOEVALVACIJSKO POROČILO ZA ŠOLSKO LETO 2021/2022

DELO Z NADARJENIMI UČENCI

Pripravila: Monika Kostanjšek, svetovalna delavka

Ravnateljica: Vesna Bogovič

Artiče, 2022

Kazalo

UVOD	3
1. Določitev prednostnega področja	3
2. Namen samoevalvacije.....	3
3. Cilji samoevalvacije.....	3
4. Uresničevanje Koncepta odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci	4
4.1. Izhodišča za odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci.....	4
4.2. Izvajanje Koncepta odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci na OŠ Artiče	4
5. Stališča in potrebe identificiranih nadarjenih učencev	7
6. Usmeritve in predlogi za izboljšanje.....	8
ZAKLJUČEK	9
Viri in literatura	9

UVOD

Vsak javni vzgojno-izobraževalni zavod mora v skladu z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja vsako leto pripraviti samoevalvacijsko poročilo, ki ga obravnava in sprejme Svet šole. Namen samoevalvacije je ugotavljanje, zagotavljanje in izboljšanje kakovosti vzgojno-izobraževalnega procesa.

1. Določitev prednostnega področja

Področje, ki smo ga v šolskem letu 2021/2022 izbrali za podrobnejšo analizo, je delo z nadarjenimi učenci. Ob tem smo pregledali uresničevanje koncepta odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci na naši šoli in ugotavljali, kako se nadarjeni učenci počutijo v tej vlogi ter kakšne so njihove želje in pričakovanja na tem področju.

2. Namen samoevalvacije

Namen analiziranja področja odkrivanja in dela z nadarjenimi je v prvem delu pregledati, kako na naši šoli izvajamo Koncept odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli (Strokovni svet RS za splošno izobraževanje, 1999). V drugem delu pa se osredotočamo na pogled in mnenje identificiranih nadarjenih učencev. S pomočjo anketnih vprašalnikov in individualnih razgovorov smo želeli ugotoviti, kako gledajo na svojo nadarjenost, kako so zadovoljni s ponudbo dejavnosti, ki jih omogočamo in kaj si želijo na tem področju v prihodnje.

3. Cilji samoevalvacije

Ugotoviti obstoječe stanje na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci.

Ugotoviti, kako nadarjeni učenci doživljajo svojo vlogo identificiranega nadarjenega učenca.

Ugotoviti, pri katerih dejavnostih si nadarjeni učenci želijo sodelovati.

Na podlagi ugotovljenih rezultatov načrtovati izboljšave.

4. Uresničevanje Koncepta odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci

4.1. Izhodišča za odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci

Zakon v osnovni šoli (*Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-K*) v 11. členu nadarjene učence definira kot učence, »ki izkazujejo visoko nadpovprečne sposobnosti mišljenja ali izjemne dosežke na posameznih učnih področjih, v umetnosti ali športu.« Ob tem zakon šolo zavezuje, da nadarjenim učencem zagotavlja ustrezne pogoje ter omogoča prilagoditve in posebne oblike dela.

Področje dela z nadarjenimi učenci ureja dokument, ki ga je leta 1999 sprejel strokovni svet RS za splošno izobraževanje: Koncept odkrivanja in delo z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli. Ta med nadarjene šteje tiste učence, ki dosegajo visoke dosežke oziroma izkazujejo visoke splošne intelektualne sposobnosti, učne zmožnosti, kreativno in produktivno mišljenje, sposobnosti vodenja ter umetniške sposobnosti.

Nekatera izhodišča, ki jih poudarja koncept dela z nadarjenimi:

- pravočasno odkrivanje nadarjenosti;
- čim zgodnejša obravnava in delo z nadarjenimi;
- dobro medsebojno sodelovanje pedagoških delavcev ter šolske svetovalne službe pri odkrivanju nadarjenim učencev;
- organiziranje različnih diferenciranih oblik dela;
- kontinuirano spremljanje nadarjenih učencev;
- zagotavljanje ustreznih materialnih in kadrovskih pogojev ter stalno strokovno izpolnjevanje strokovnih delavcev na tem področju.

4.2. Izvajanje Koncepta odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci na OŠ Artiče

Skrb za nadarjene predstavlja pomembno nalogo naše šole. Pri odkrivanju in delu z nadarjenimi sodelujejo učitelji, ravnateljica, svetovalna delavka, ki je koordinatorka dela z nadarjenimi učenci, učenci, starši in zunanji strokovnjaki, ki pomagajo pri identifikaciji nadarjenosti.

Pri odkrivanju nadarjenosti upoštevamo model, ki ga predvideva Koncept odkrivanja in delo z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli:

1. evidentiranje,
2. identifikacija in
3. seznanitev in mnenje staršev.

Evidentiranje poteka brez posebnih testiranj ali uporabe posebnih ocenjevalnih pripomočkov. Temelji na učnem uspehu učencev, njihovih dosežkih, udeležbi na tekmovanjih, posebnih hobijih ipd. Predloge za evidentiranje podajo učitelji v sodelovanju s šolsko svetovalno službo.

Identifikacija nadarjenosti zajema bolj poglobljeno obravnavo. Učence, ki smo jih evidentirali, učitelji ocenijo s pomočjo ocenjevalne lestvice, ki zajema naslednja področja: učno, voditeljsko, tehnično, gibalno, likovno, literarno, dramsko in filmsko. S pomočjo zunanjega izvajalca (psiholog) izvedemo tudi teste sposobnosti in ustvarjalnosti. Učence, ki vsaj na enem od kriterijev dosežejo nadpovprečni rezultat, identificiramo kot nadarjene učence. To ugotovitev nato sprejme učiteljski zbor v sodelovanju s šolsko svetovalno službo.

Po identifikaciji sledi še seznanitev in mnenje staršev. Svetovalna delavka s starši vseh učencev, ki so bili testirani opravi razgovor in tako pridobi tudi njihovo mnenje.

Ob začetku šolskega leta 2021/2022 smo na naši šoli imeli 17 identificiranih nadarjenih učencev. Na novo smo v tem šolskem letu identificirali še 5 nadarjenih učencev.

Razred	Št. nadarjenih učencev
5.	1
6.	3
7.	2
8. a	3
8. b	5
9. a	4
9. b	4
Skupaj	22

Delo z nadarjenimi učenci je potekalo po individualiziranih programih, ki jih pripravijo razredniki v sodelovanju s koordinatorico za nadarjene, v načrtovanje in izvajanje pa so vključeni tudi učenci in njihovi starši.

Individualiziran program uresničujejo predvsem učitelji druge in tretje triade, ki omogočajo vključevanje nadarjenih učencev v diferencirane oblike dela ter izvajajo prilagoditve, ki omogočajo optimalen razvoj nadarjenih učencev. Oblike dela in aktivnosti, ki jih načrtujemo, organiziramo in izvajamo glede na potrebe učencev so:

- vsebinske prilagoditve pri pouku,
- prilagojene aktivnosti, oblike in metode učenja,
- prilagoditve na področju preverjanja in ocenjevanja znanja,

- interesne dejavnosti,
- izbirni predmeti,
- dodatni pouk,
- dnevi dejavnosti,
- priprava in sodelovanje na tekmovanjih,
- tabori za nadarjene,
- ekskurzije,
- sodelovanje na prireditvah,
- sodelovanje na literarnih in likovnih natečajih,
- vključevanje v različne projekte,
- športna tekmovanja,
- osebno svetovanje nadarjenim učencem.

Ugotavljamo, da nadarjenim učencem nudimo pester izbor dodatnih oziroma prilagojenih dejavnosti ter zagotavljamo pogoje, ki nadarjenim učencem omogočajo razvijanje svoje nadarjenosti in posebnih sposobnosti in talentov.

V letošnjem letu smo poleg možnosti sodelovanja pri interesnih dejavnostih, izbirnih predmetih, številnih tekmovanjih iz področja matematike, slovenščine, kemije, biologije idr., športnih tekmovanjih ter drugih dejavnostih, ki omogočajo diferenciacijo, organizirali tudi dve dejavnosti, ki sta bili posebej namenjeni nadarjenim učencem. V mesecu septembru so se nadarjeni učenci udeležili vikenda za nadarjene v ČŠOD Vojsko, kjer so skozi različne igre razvijali svoje socialne veščine in se bolje spoznavali med seboj ter se поблиže spoznali tudi z robotiko in plazilci. Ob koncu šolskega leta smo za nadarjene učence organizirali ekskurzijo v Tehnopark Celje, kjer so skozi različne postaje spoznavali zanimivosti o človeškem telesu, ekologiji, energiji, naravoslovju, iluzijah, prihodnosti, fiziki, matematiki in astronomiji. Odziv na obe dejavnosti je bil s strani učencev zelo dober, zato si želimo tudi v naslednjih letih organizirati dodatne dejavnosti, posebej prilagojene nadarjenim učencem.

V prihodnje želimo učence še naprej spodbujati z usmerjanjem v obogatitvene dejavnosti ter z izvajanjem individualiziranih programov v okviru rednega in dodatnega pouka. Menimo, da bi bilo smiselno, da se strokovni delavci redno izobražujejo na področju dela z nadarjenimi učenci in tako pridobijo dodatna znanja o tem, kako spodbuditi ustvarjalnost in motiviranost nadarjenim učencev ter morda vključiti še kakšen nov pristop dela.

5. Stališča in potrebe identificiranih nadarjenih učencev

Ob koncu šolskega leta smo od učencev s pomočjo vprašalnika in razgovorov pridobili povratno informacijo o tem, kako doživljajo sebe kot nadarjenega učenca/učenko ter kakšne so njihove želje v povezavi s tem.

Učenci so na vprašanje, kaj jim pomeni dejstvo, da so bili identificirani kot nadarjeni učenci, najpogosteje odgovorili, da jim to predstavlja:

- pomembno potrditev lastnih sposobnosti,
- večjo motivacijo za delo v šoli in doma,
- spodbudo za udeležbo na več tekmovanjih, krožkih in drugih dejavnostih,
- ponos staršev,
- večje zaupanje vase,
- nove izzive,
- novo znanje o sebi ter
- pričakovanje bolj zanimivega dela v šoli.

Le eden učenec je povedal, da mu nadarjenost predstavlja breme, saj meni, da zaradi tega od njega več pričakujejo in zahtevajo.

Dejavnosti, ki jih želijo nadarjeni učenci v večji meri so:

- ekskurzije, izleti, terensko delo, obiski, ogledi;
- tabori za nadarjene,
- več tekmovanj, natečajev,
- več druženja, skupnih dejavnosti za nadarjene,
- bolj zanimiv pouk z več izzivi,
- več svetovanja za nadarjene,
- več prilagajanja pouka učenčevim interesom,
- dodatne, zahtevnejše naloge med poukom ter
- več podpore in razumevanja učiteljev.

Posebna zanimanja, ki so jih poudarili nadarjeni učenci so še:

- računalništvo,
- vesolje,

- robotika,
- poglobljanje znanja angleščine,
- nove tehnike risanja, slikanja,
- ples,
- športna tekmovanja,
- snemanje filmov,
- potovanja.

Večina učencev poroča, da se kot nadarjeni dobro počutijo. Nekateri imajo več dodatnih dejavnosti, zato se občasno počutijo preveč obremenjene, medtem ko so drugi želijo vključiti v več dejavnosti, kot jih trenutno obiskujejo.

Ugotavljamo, da si večina učencev želi vključiti v dodatne dejavnosti, ki bi bile namenjene posebej za njihovo skupino, kot so npr. ekskurzije, tabori, skupna druženja. Nekaj učencev je povedalo, da jim je občasno med poukom dolgčas in si želijo bolj zahtevnih, drugačnih nalog, s katerimi bi se zaposlili in poglobili svoje znanje, kar potrjuje pomembnost vsebinske diferenciacije med poukom ter prilagoditve oblik in metod učenja.

6. Usmeritve in predlogi za izboljšanje

Ugotavljamo, da se nadarjeni učenci v tej vlogi v večini dobro počutijo in si želijo vključevati v dodatne dejavnosti, ki jim omogočajo poglobljanje znanja oziroma pridobivanje novih izkušenj in doživetij.

V prihodnje je potrebno še naprej na podlagi individualiziranih programov prilagajati pouk – tako vsebinsko kot tudi v metodah in oblikah dela z nadarjenimi učenci. Pomembno je, da poskušamo čim bolj upoštevati želje učencev in organizirati in omogočati raznolike obogatitvene dejavnosti, v katere so bodo lahko vključevali, na podlagi njihovih posebnih interesov in talentov.

Poudariti je potrebno tudi pomembnost stalnega strokovnega izpopolnjevanja na področju dela z nadarjenimi. Nujno je, da učitelji in drugi strokovni delavci pridobivajo znanje o različnih metodah, pristopih in oblikah dela s posebej talentiranimi oziroma nadarjenimi učenci. Tako bomo lahko še naprej skrbeli za njihov optimalen razvoj in motivacijo za visoke dosežke.

Posebno pozornost moramo nameniti učencem, ki se čutijo preobremenjene oziroma jim odkrita nadarjenost predstavlja breme. Pri teh učencih je potrebno poiskati načine, kako jih razbremeniti oziroma kako spodbuditi motivacijo.

Preko pogovorov in evalvacije celotnega tima (učenec, starši, razrednik, učitelji, svetovalna služba) je potrebno stalno preverjati uspešnost izvajanja individualiziranega programa in ga po potrebi prilagajati.

ZAKLJUČEK

Delo z nadarjenimi predstavlja pomemben del vzgoje in izobraževanja. Čeprav gre za učence, ki so običajno uspešni in motivirani, jim je potrebno nameniti posebno skrb in prilagoditi pouk in druge dejavnosti njihovim interesom, željam in potrebam.

Ocenjujemo, da je postopek odkrivanja nadarjenosti na naši šoli ustrezen in v skladu s Smernicami. Prav tako tudi delo, ki ga načrtujemo in opravljamo z nadarjenimi.

Ugotavljamo, da so nadarjeni učenci na naši šoli na sploh zadovoljni in so motivirani za vključevanje v različne obogatitvene dejavnosti, posebno v tiste, ki so prilagojene posebej njihovi skupini učencev. Ugotavljamo, da si učenci želijo tudi vsebinske prilagoditve pouka, ki bi jim omogočala bolj poglobljeno znanje, predvsem na področjih, ki jih posebej zanimajo. Nadarjeni učenci so naklonjeni tudi udeležbi na taborih za nadarjene, posebnih ekskurzijah, sodelovanju na natečajih, tekmovanjih in pri posebnih projektih. Menimo, da je na naši šoli dobro poskrbljeno za nadarjene in jim omogočamo precej dodatnih dejavnosti, zato si želimo tako nadaljevati tudi v prihodnjih letih.

Viri in literatura

Kaj je samoevalvacija. Pridobljeno s http://www.ipsos.si/VodenjeVIZ_SE_kaj_je_samoevalvacija.html.

Koncept odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v osnovni šoli. (1999). Strokovni svet RS za splošno izobraževanje. Pridobljeno s <https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2021/01/koncept-dela-z-nadarjenimi-ucenci.pdf>.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Uradni list RS, št. 16/07, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr., 25/17 – ZVaj, 123/21, 172/21, 207/21 in 105/22 – ZZNŠPP). Pridobljeno s <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445>.

Zakon o osnovni šoli. Uradni list RS, št. 70/05. Pridobljeno s <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4510>.